เพลงชื่นชุมชน กลุ่มดนตรี

เมื่อประมาณเดือนกันยายน ๒๕๒๘ ประธานชมรมนาฏศิลป์และดนตรีไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มาปรารภกับข้าพเจ้าว่า การบรรเลงดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ ๑๗ นี้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะต้องเป็นเจ้าภาพ อยากจะให้มีเพลงร้องสักเพลงหนึ่ง สำหรับนักศึกษาทุกสถาบันร่วมกันร้องเป็นสัญลักษณ์ของงานนี้ และอยากให้เป็นเพลงถาวรใช้ได้ตลอดไป ไม่ว่าสถาบันไหนจะเป็นเจ้าภาพ ในครั้งใด ให้ใช้เพลงนี้ร้องเป็นเพลงเบิกโรงทุกครั้งไป และขอให้ข้าพเจ้าเป็นผู้แต่งบทร้องให้ ข้าพเจ้าจึงตอบกลับว่า หลักการที่จะให้มีเพลงเช่นนี้ขึ้นนั้น ข้าพเจ้าเห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่การที่จะให้ข้าพเจ้าแต่งบทร้องนั้นต้องขอปฏิเสธ เพราะข้าพเจ้ารู้ตัวอยู่ดีว่าบารมีของข้าพเจ้ายังไม่ถึงขั้นนั้น แล้วข้าพเจ้าก็แนะไปว่าบทร้องเพลงนี้ควรจะเป็นพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขอให้เขาทำหนังสือของมหาวิทยาลัย กราบทูลขอพระราชทานไปตามทางการให้ถูกต้องตามระเบียบ ส่วนทำนองเพลงนั้น ถ้าทรงบรรจุมาแล้วก็ใช้ตามนั้น ถ้ามิได้ทรงบรรจุ ข้าพเจ้าจะบรรจุถวายให้ร้อง ประธานชมรมก็รับจะทำตามและลากลับไป ครั้นต่อมาราวเดือนตุลาคม ประธานชมรมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มาหาข้าพเจ้าที่บ้าน นำเอาสำเนาหนังสือที่กราบทูลสมเด็จพระเทพรันตราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมาให้ข้าพเจ้าดู มีทั้งหนังสือขอพระราชทานบทร้องและพระบรมฉายาสาธิสลักษณ์ที่จะนำลงพิมพ์ในหนังสืองานชุมนุมดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ ๑๗ นี้ด้วย ข้าพเจ้าเห็นเขาทำถูกต้องตามระเบียบแล้วก็พอใจ เพียงแต่ติงเขาไปว่าเหตุใดหนังสือกราบทูล จึงต้องอ้างว่าตามคำแนะนำของข้าพเจ้าด้วย เขาก็ไม่ตอบว่ากระไร ต่อจากนั้นก็รอคอยว่าเมื่อไรจะโปรดพระราชทานมา

เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๘ มีพิธีไหว้ครูนาฏศิลปและดุริงยางคศิลป์ที่วังปลายเนิน (วังของสมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินไปร่วมด้วย ข้าพเจ้าเป็นผู้นำประกอบพิธี ครั้นเสร็จจากพิธีไหว้ครูและครอบแล้ว ถึงตอนรับประทานอาหารกลางวัน เมื่อข้าพเจ้าเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ท่านได้รับสั่งกับข้าพเจ้าว่า “ที่ ม.ช. เขาขอให้แต่งเพลง” ข้าพเจ้าก็กราบทูลว่า “ก็น่าจะทรงพระราชนิพนธ์ให้ เพราะจะได้ใช้เป็นเพลงร้องประจำงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ต่อๆ ไป” ท่านจึงรับสั่งถามข้าพเจ้าต่อไปว่า “จะแต่งยาวสักกี่คำ” ข้าพเจ้ากราบทูลว่า “ สัก ๘ คำกลอน ก็เห็นจะพอดีพะยะค่ะ” เมื่อข้าพเจ้าได้ยินรับสั่งถามดังนั้น ข้าพเจ้าก็ดีใจแล้วนึกว่าอย่างไรเสียท่านก็จะต้องทรงพระราชนิพนธ์พระราชทานแน่

ต่อมา ข้าพเจ้ามีราชการไปจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อถึงกำหนดกลับของข้าพเจ้าจะต้องกลับด้วยรถดีเซลรางจากจังหวัดขอนแก่น จึงโทรศัพท์มาหาดนตรี ลูกสาวข้าพเจ้าที่บ้าน เพื่อบอกกำหนดเวลาให้คอยรับที่สถานีสามเสน เมื่อข้าพเจ้าบอกกำหนดว่าจะถึงสถานีสามเสนในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เวลา ๑๕.๓๐ น. แล้ว ดนตรีจึงบอกข้าพเจ้าไปว่าวันที่ ๓ พฤศจิกายน นี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะเสด็จที่

วังปลายเนินต้องพระประสงค์จะให้ข้าพเจ้าไปเฝ้าเพื่อจะทรงไต่ถามอะไรสักหน่อย เพราะฉะนั้นพอวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เวลา ๑๕.๓๐ น. ข้าพเจ้าโดยสารรถไฟถึงสถานีสามเสน ดนตรีนำรถมาคอยรับอยู่แล้ว จึงขึ้นรถตรงไปวังปลายเนินทีเดียวและเมื่อได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีตามพระประสงค์แล้ว ท่านก็ทรงถามถึงการแต่งบทที่จะให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกครั้งว่า "ควรจะมีใจความอย่างไร" ข้าพเจ้าก็กราบทูลว่า "ควรจะเป็นกลางๆ กล่าวถึงคุณค่าของการที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้มาร่วมกันบรรเลงดนตรีไทย แต่ขออย่าให้มีชื่อมหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่งเด่นออกมา จะทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจขึ้น"

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ ข้าพเจ้าต้องขึ้นไปเชียงใหม่พักที่โรงแรมอโนดาษประมาณวันที่ ๑๔ พวกนักดนตรีในชมรมนาฏศิลปและดนตรีไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บอกแก่ข้าพเจ้าว่า บทเพลงที่ขอพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีนั้น ทรงพระนิพนธ์ให้เสร็จแล้วอยู่ที่กรุงเทพฯ จะส่งให้ข้าพเจ้าที่ไหนและอย่างไรดี ข้าพเจ้าก็บอกให้เขามอบให้ใครคนใดคนหนึ่งนำไปให้ข้าพเจ้าที่กองการสังคีตในวันจันทร์ที่ ๑๘ ก็เป็นอันตกลง พอกลางคืนวันนั้นเอง ข้าพเจ้าก็ได้รับโทรศัพท์จากสุริวงศ์ บุ๊คเซ็นเตอร์ ผู้พูดเป็นธิดาของท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บอกว่าบทร้องเพลงของดนตรีไทยอุดมศึกษานั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงพระราชนิพนธ์แล้วเสร็จและบอกมาด้วยว่า เมื่อทรงพระราชนิพนธ์เสร็จ ทรงพระสำราญมาก ข้าพเจ้าก็ตอบไปว่า ช่วยกราบทูลด้วยว่า ข้าพเจ้ารู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นเกล้าฯ หาที่สุดมิได้ แล้วธิดาท่านอธิการก็บอกต่อไปว่า ขณะนี้คุณพ่อ (ท่านอธิการบดี ม.ช.) กำลังอยู่กรุงเทพฯ ทีแรกจะนำบทพระราชนิพนธ์นี้ไปให้ข้าพเจ้าเองที่กองการสังคีต แต่คุณพ่อจะต้องกลับเชียงใหม่วันศุกร์ (ที่ ๒๕) จึงจะมอบผู้อื่นให้เป็นผู้นำไป ผู้พูดโทรศัพท์ถึงข้าพเจ้านี้ ข้าพเจ้าเพิ่งทราบว่าชื่อ คุณศรีสุรางค์ ศรีศุกรี โดยกราบทูลถามสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อคืนวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๘ นี้เอง

ในวันศุกร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน นั้น ข้าพเจ้าได้รับหนังสือเชิญจากท่านอธิการบดี (นายแพทย์อาวุธ ศรีศุกรี) ให้ไปรับประทานอาหาร ณ ชมรมนาฏศิลปและดนตรีไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประมาณ ๑๙.๐๐ น. ข้าพเจ้าไปถึง นายแพทย์เกษม วัฒนชัย รองอธิการบดี เป็นผู้ต้อนรับแทนพร้อมด้วยนักศึกษาอีกหลายคน เพราะท่านอธิการบดียังกลับไปไม่ถึงระหว่างที่เข้านั่งตามที่จัดไว้ ท่านรองอธิการบดีก็นำเพลงพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาให้ข้าพเจ้า บอกว่า คุณศรีนิตย์ บุญทอง เป็นผู้นำมา คุณศรีนิตย์บอกข้าพเจ้าว่า ได้พบกับแต้ว (ผกายรัตน์ วรดิถี) เมื่อเขาทราบว่าคุณศรีนิตย์จะขึ้นมาประชุมที่เชียงใหม่ในวันศุกร์ ก็รีบนำบทพระราชนิพนธ์นี้มอบฝากมาให้ข้าพเจ้าที่เชียงใหม่ทันที เป็นอันว่า ข้าพเจ้าได้รับบทพระราชนิพนธ์เร็วเกินคาด และไม่ใช่ตามที่นัดหมายไว้เลย ข้าพเจ้ารีบรับมาอ่านดู ไพเราะจับใจจริงๆ แต่คงเก็บเข้าซองไว้ก่อนเอาไว้พิจารณาภายหลัง รุ่งขึ้นวันเสาร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ข้าพเจ้าก็เดินทางกลับกรุงเทพฯ

วันอาทิตย์ข้าพเจ้านำเอาบทเพลงพระราชนิพนธ์ซึ่งมีดังนี้

มาร่วมเล่นดนตรีที่ไพเราะ ให้เสนาะทำนองก้องประสาน
น้อมประณตบูชาปวงอาจารย์ ช่วยบันดาลดลสุขสวัสดี
บรรเลงเพลงใดอย่าให้พลาด ปฏิภาณชาญฉลาดสมศักดิ์ศรี
ทั้งปี่พาทย์เครื่องสายมโหรี ขอให้มีคนนิยมชื่นชมฟัง
ดนตรีไทยมีคุณอดุลย์ค่า เสริมสติปัญญาวิชาขลัง
ยามเหนื่อยอ่อนพลันหายได้กำลัง คลายทุกข์ทั้งยังสุขสนุกใจ
ขอเชิญท่านพร้อมกันในวันนี้ จะมาจากแหล่งที่ตำบลไหน
จงร่วมกันบรรเลงเพลงของไทย เกิดโชคชัยชูช่วยด้วยไมตรี

ข้าพเจ้าอ่านโดยพินิจพิจารณา แลเห็นความไพเราะและซาบซึ้งจับใจ รักษาวัฒนธรรมในการเคารพและขอพรครูบาอาจารย์ ชี้ถึงคุณค่าของดนตรีไทย ชวนให้ผูกความสามัคคีให้แน่นแฟ้นและยังทรงรักษาความเป็นกลางอย่างรอบคอบ ซึ่งข้าพเจ้ากราบทูลไว้เพียงว่า ขออย่าให้มีชื่อมหาวิทยาลัยใดเด่นออกมาเท่านั้น แต่พระราชนิพนธ์นี้แม้แต่คำว่ามหาวิทยาลัยก็ไม่มี เพราะสถาบันซึ่งเป็นขั้นอุดมศึกษานั้นมิใช่จะมีเพียงแต่มหาวิทยาลัย ที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยก็มีอยู่มาก เช่น โรงเรียนนายร้อย จปร. โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ ฯลฯ พระราชนิพนธ์บทร้องนี้จึงเหมาะที่จะเป็นบทสำหรับใช้ได้ในการชุมนุมดนตรีไทยอุดมศึกษาทุกๆ ครั้ง ไม่ว่าสถาบันใดจะเป็นเจ้าภาพ ข้าพเจ้าก็นำกลอนพระราชนิพนธ์นี้มาพิจารณาเพื่อจะหาเพลงไทยของเก่าบรรจุเป็นทำนองร้องอยู่หลายตลบ ก็ยังเลือกเพลงไม่ได้

ข้าพเจ้ากลับมาคิดได้อีกนัยหนึ่งว่า พระราชนิพนธ์ได้เกิดขึ้นก็เพราะข้าพเจ้าเป็นต้นเหตุแนะให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขอพระราชทานเป็นการรบกวนฝ่าละอองพระบาทอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าก็ควรจะสนองพระกรุณาธิคุณอันล้นพ้นนี้อย่างเต็มสติกำลัง จึงคิดที่จะแต่งทำนองเพลงขึ้นใหม่ถวาย เพื่อบรรเลงและขับร้องประกอบพระราชนิพนธ์นี้ และก็ได้เริ่มแต่งโดยตั้งใจให้เป็นแบบเพลงประวัติศาสตร์ คือเพลงที่ดนตรีคลอหรือสอดหรือล้อกับร้อง ในที่สุดก็ได้แต่งสำเร็จเมื่อ ๕ ธันวาคมนี้เอง ถึงแม้ว่าจะไม่ไพเราะคู่ควรกับบทพระราชนิพนธ์ก็เป็นการถวายความคิดอย่างเต็มกำลังสติปัญญาเท่าที่มีอยู่ในเวลานี้

พระราชนิพนธ์นี้มี ๘ คำกลอน ข้าพเจ้าจึงแบ่งออกเป็น ๒ เพลง เพลงแรก ๔ คำกลอน ให้ชื่อว่าเพลงชื่นชุมนุม เพลงที่ ๒ มี ๔ คำกลอน ชื่อเพลงกลุ่มดนตรี ดังสำเนาวิธีบรรเลงและขับร้องและโน๊ตทำนองดนตรีต่อไปนี้

พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(เพลงชื่นชุมนุม)

มาร่วมเล่นดนตรีที่ไพเราะ ให้เสนาะทำนองก้องประสาน
น้อมประณตบูชาปวงอาจารย์ ช่วยบันดาลดลสุขสวัสดี
บรรเลงเพลงใดอย่าให้พลาด ปฏิภาณชาญฉลาดสมศักดิ์ศรี
ทั้งปี่พาทย์เครื่องสายมโหรี ขอให้มีคนนิยมชื่นชมฟัง

(เพลงกลุ่มดนตรี)

ดนตรีไทยมีคุณอดุลย์ค่า เสริมสติปัญญาวิชาขลัง
ยามเหนื่อยอ่อนพลันหายได้กำลัง คลายทุกข์ทั้งยังสุขสนุกใจ
ขอเชิญท่านพร้อมกันในวันนี้ จะมาจากแหล่งที่ตำบลไหน
จงร่วมกันบรรเลงเพลงของไทย เกิดโชคชัยชูช่วยด้วยไมตรี

วิธีบรรเลงและขับร้อง
เพลงชื่นชุมนุมกลุ่มดนตรี

ดนตรี - บรรเลงเพลงชื่นชุมนุมนำก่อน ๑ เที่ยว แล้วบรรเลงคลอและสอดไปกับการร้อง ๔ เที่ยว ตอนใดที่มีคำร้องให้เบาลง ตอนใดที่ไม่มีคำร้องให้ดังขึ้น เมื่อคลอและสอดกับร้องจบ ๔ คำ แล้วรับอีก ๑ เที่ยว และบรรเลงเพลงกลุ่มดนตรีติดต่อไป โดยนัยเดียวกันกับเพลงชื่นชุมนุมท้ายจากร้องเพลงกลุ่มดนตรีจบ ๔ คำแล้ว บรรรเลงรับอีก ๑ เที่ยว ทอดลงจบ

ร้อง - ให้ร้องตรงกับที่บรรจุไว้ใต้โน้ตเพลง โดยร้องอย่างทำนองร้องเพลงไทย ไม่ต้องร้องตามโน้ต ที่บรรจุคำไว้ในโน้ตก็เพื่อให้รู้ว่าจะร้องตรงไหนของทำนองดนตรีเท่านั้น ตรงที่ไม่มีคำร้องไม่ต้องเอื้อนปล่อยไว้ให้ดนตรีสอดไปตามทำนองโน้ต

เมื่อบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทย ซึ่งมีมาตราเสียง (Scale) ไม่เหมือนดนตรีสากล ก็ใช้โน้ตนี้เป็นเพียงอนุโลมเท่านั้น และถ้าบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวมหรือเครื่องสาย หรือมโหรี ก็ให้ลดลงไป ๑ เสียงตามประเพณี

เอกสารอ้างอิง

กชภรณ์ ตราโมท.บรรณาธิการ. ๒๕๔๖. **เทิด ส.ธ.**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิมนตรี ตราโมท. หน้า ๘๘-๙๒

เพลง ชื่นชุมนุม กลุ่มดนตรี

คำร้อง พระราชนิพนธ์ ใน สมเด็จพระเทพรัตน์ราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

ทำนองดนตรี มนตรี ตราโมท

เพลงชื่นชุมนุม

- - - -	- - - ฟ	- - - ร	ฟ ซ ล ด	- - - ล	ด ร ล ด	- ร ด ร	ฟ ซ ร ฟ

๑. มา ร่วม เล่น ดนตรี
๒. น้อม ประณต บู ชา
๓. จะ บรรเลง เพลง ใด
๔. ทั้ง ปี่ พาทย์ เครื่อง สาย

- - - -	ร ด ร ฟ	ซ ล ร ฟ	- ซ - ล	- - ซ ล	ดํ ฟ ซ ล	ซ ล ดํ ร	- ฟ - ซ

๑. ที่ ไพ เราะ
๒. ปวง อา จารย์
๓. อย่า ให้พลาด
๔. มโห รี

- - - ร	- - - ม	ร ด ร ม	- ฟ - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ซ	ล ซ ล รํ	- ดํ - ล

๑. ให้ เสนาะ ทำนอง
๒. ช่วย บัน ดาล ดล สุข
๓. ป ฏิ ภาณ ชาญ ฉลาด
๔. ขอ ให้ มี คน นิ ยม

- - ฟํ รํ	ดํ รํ ฟํ ล	- ล ดํ ล	ซ ล ดํ ซ	- ล - ซ	- ฟ - ด	- ด ร ม	- ร - ฟ

๑. ก้อง ประสาน
๒. สวัส ดี
๓. สม ศักดิ์ ศรี
๔. ชื่น ชม ฟัง

เพลง กลุ่มดนตรี

- - - -	ล ล ดํ ล	- ล - -	- ดํ - รํ	- - มํ รํ	- ดํ - ฟ	- ฟ - -	- ซ - ล

๑. ดน ตรี ไทย มี คุณ

๒. ยาม เหนื่อย อ่อน พลัน หาย

๓. ขอ เชิญ ท่าน พร้อม กัน

๔. จง ร่วม กัน บรร เลง

- - - -	ล ร - ล	- ล ดํ รํ	มํ รํ ดํ ล	- ล ซ ล	ดํ ล ซ ฟ	- ฟ ม ฟ	ซ ฟ ม ร

๑. อดุลย์ ค่า

๒. ได้ กำลัง

๓. ในวัน นี้

๔. เพลง ของไทย

- - - รํ	- - - ดํ	- ล รํ ดํ	- ล ล ล	- รํ - ดํ	- ล - ซ	- ฟ - ล	- ซ - ฟ

๑. เสริม สติ ปัญ ญา

๒. คลายทุกข์ ทั้ง ยัง สุข

๓. จะมา จาก แหล่ง ที่

๔. เกิด โชค ชัย ชู ช่วย

ดํ ล - ซ	- ฟ - ล	- ซ - ฟ	- - - -	- ม - ร	- ด - ซ	- ด ร ม	- ร ร ร

๑. วิ ชา ขลัง

๒. สนุก ใจ

๓. ตำบล ไหน

๔. ด้วย ไม ตรี

ศิลปี ตราโมท บันทึก
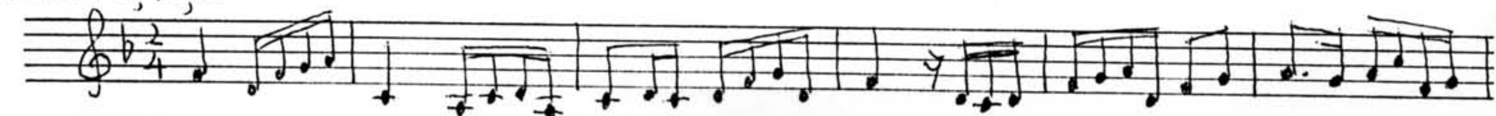
๓๐ ธ.ค. ๒๕๔๕

ทำนองดนตรี
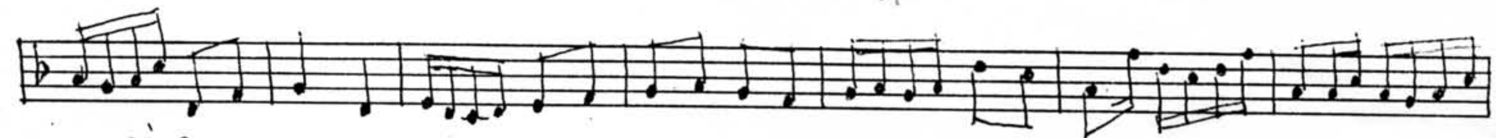
เพลงชื่นชุมนุมกลุ่มดนตรี

ประกอบคำร้อง พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
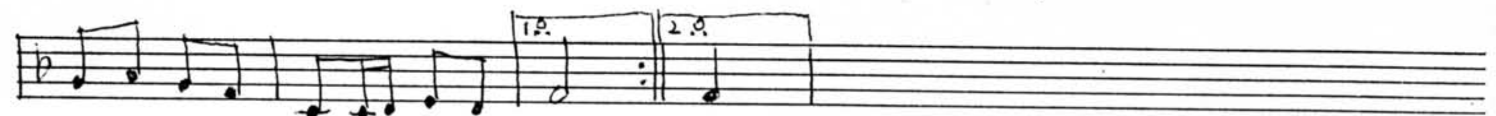
เพลงชื่นชุมนุม

๑. มา ร่วม เล่น ดน ตรี
๒. พร้อม ประ สาน ... ป่า
๓. จะ บรร เลง เพลง ใด
๔. ทั้ง ปี่ พาทย์ เครื่อง สาย
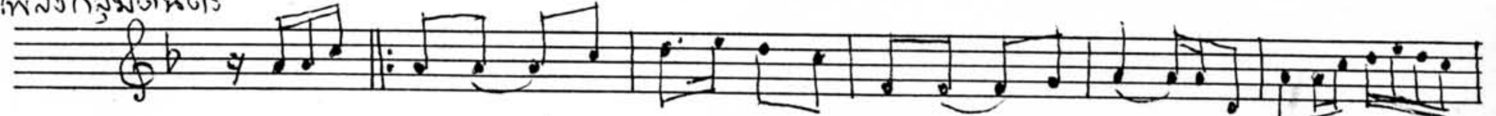

ที่ ไพ เราะ ให้ เสนาะ ทำ นอง
ช่วย ... จารย์ ... ... สุข
อย่า ให้ พลาด ... ... นิ ... พลาด
มา ใน ... ขอ ให้ มี คน นิ ยม
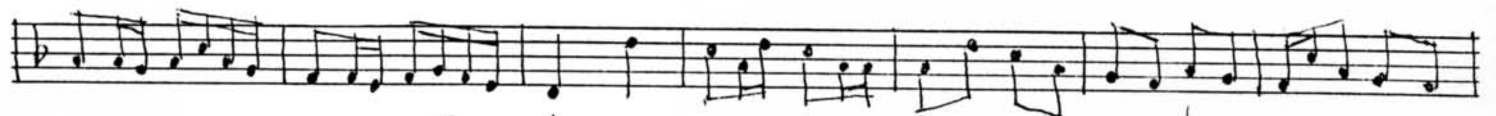

ก้อง ประ สาน
สวัส ดี
สม ศักดิ์ ศรี
ชื่น ชม ฟัง

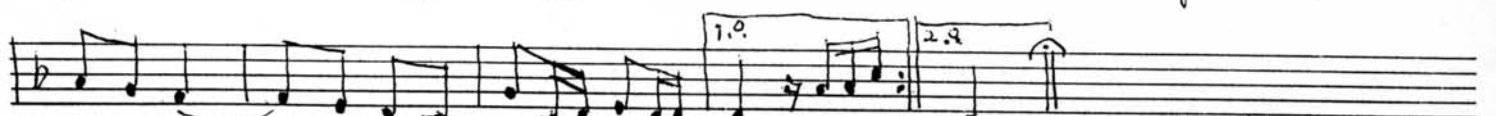
เพลงกลุ่มดนตรี

๑. ดน ตรี ไทย มี คุณ
๒. งาม เหลือ อ่อน พลัน หาย
๓. ขอ เชิญ ท่าน พร้อม กัน
๔. จง ร่วม กัน บรร เลง

... ค่า เสริม สิ ... ...
ได้ ทำ ... ... ทั้ง ... ...
ใน วัน นี้ ... ... แหล่ง ...
เพลง ของ ไทย — เกิด โชค ชัย ชู ช่วย

วิ ชา ...
... ...
... ...
ด้วย ไม ตรี